

talán a börtönből, miután kitöltötte a tanyai gyilkosságért kapott éveket, s indult új rohamra a karrier hegyoldalán a tetőn levő nyugalom fennsíkjára. Időközben azonban megtanult valamit. Nem dúvad már, aki szenvedélyének, vére dobolásának engedve ökölbe szorítja a kezét. Lecsihadt, megfontolt, viselkedni tudó úr, aki éppen hidegvérével, körültekintő taktikázgatósaival teremt maga körül rendet, olyan rendet, amely az ő kívánsága szerint állja a haptákat. Kordában tartja az indulatait, mint a megfontolt kakas, amely csak módjával rúgja a saját szemétdombját, mert tudja, a magaslaton óvatosan kell ficánkolni, különben leszédül.

Tehetségtelen fajankó vajon ez az elnök-Máté? Dehogy. Sőt! Az emberek is elismerik: másfél évtizede joggal kapott kitüntetést, megbecsülést. Amikor még — feleségétől tudjuk — hittel küzdött, a többiekkel együtt fáradozott. Senki nem kívánja, hogy ma is velük kaszáljon, csépeljen. Azt kéri tőle a szűkebb közösség, a feleség, a tiszta fejű kisrendőr s az író, hogy a *saját munkáját* végezze el. Erről azonban leszokott. Évek óta csak *kárt okoz*. És itt jutunk el a legfontosabb kérdéshez: vajon kötelességünk-e a rosszul értelmezett humanizmus jegyében takarogni olyan emberek vétkei, bűnei, akik — bár egykor hozzájárultak közös munkánkhoz — hosszú időn át mindent leromboltak maguk körül, s tömegek előtt csúfolják meg legszentebb eszméinket? Túrhatjuk-e és meddig? A novellából megismert egyetlen esetet könnyen elintézhethetnénk, ha az irodalom, a fikció tárlójába utasíthatnánk. Ezt azonban nem tehetjük. Nem, mert Galgóczi írásának jól érezhetően valóságfedezete van, s nem legyinthetünk könnyedén azért sem, mert a napi hírek között gyakorta hallunk Máté-típusú emberekről. Meg is nyugodhatnánk ilyenkor, hiszen ezek lelepleződtek. Igen, de elmaradhatatlanul ott a következő gondolat: mennyi-mennyi pusztítás, rombolás maradt utánuk az emberi lelkekben! S ezt a kártérítést bizony nem tudja behajtani semmiféle bíróság sem.

Nem cifra szolga a „vers” Galgóczi impériumában — mondtuk bevezetőként. Az új kötet novelláit sem nevezhetjük kellemes, üdítő olvasmánynak. Aki olyanra vágyik, ne vegye kézbe az író kötetét. De töprengjenek fölötte sok tanulsággal és előrelendítő indulattal mindazok, akiknek fontos az ügy, amelyért munkálkodunk. Akik szeretnék mind tisztábbnak látni az utat, hogy nyugodtan haladhassunk. (*Szépírodalmi*, 1971.)

A. J.

